

TÜRKİYE'DE KOMÜNİSTLER VE SENDİKALAR (I): TÜRKİYE İŞÇİ DERNEĞİ, BEYNELMİLEL İŞÇİLER İTTİHADI

3 Mart 2021

Yıldırım Koç

Komünistler, siyasi mücadele anlayışları gereği, öncelikli olarak işçi sınıfı içinde örgütlenmeye çalışır. Türkiye tarihinde, komünistlerin sendikalarda ve benzeri işçi örgütlerinde etkili olduğu üç dönem vardır.

Birinci dönem, 1919-1925 (bir ölçüde 1928) yıllarıdır. Bu yıllarda Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın girişimleri (Türkiye İşçi Derneği, İstanbul İşçi Teşkilatları Heyeti Müttehidesi, Umum Kilikya İşçileri İttifakı, Amele Teali Cemiyeti) ve Beynelmilel İşçiler İttihadı önemlidir. Bu dönem, Amele Teali Cemiyeti'nin 1928 yılında kapatılmasıyla sona erer.

İkinci dönem, 1946 yılının Haziran-Aralık döneminde Türkiye Sosyalist Partisi ve Türkiye Sosyalist Emekçi ve Köylü Partisi'nin sendikalar kurması ve yönetmesidir.

Üçüncü dönem ise, Türkiye Komünist Partisi'nin 1973 yılında başlayan "Atılım" döneminde, önce Maden-İşte ve ardından DİSK'in 1975 yılı Mayıs ayında gerçekleştirilen 5. Genel Kurulu'ndan sonra yaşandı. DİSK'te TKP'nin etkisi 1975 Mayıs – 1977 Aralık döneminde geçerliydi. DİSK'e bağlı bazı sendikalarda bu etki 12 Eylül 1980 Darbesi'ne kadar devam etti. Bu yıllarda çeşitli sosyalist/komünist örgütlenmeler de kendi kontrolleri altında sendikalar kurdular.

Bu yazı, komünistlerin sendikalarda etkili olduğu birinci dönemi ele almaktadır.

TÜRKİYE İŞÇİ DERNEĞİ

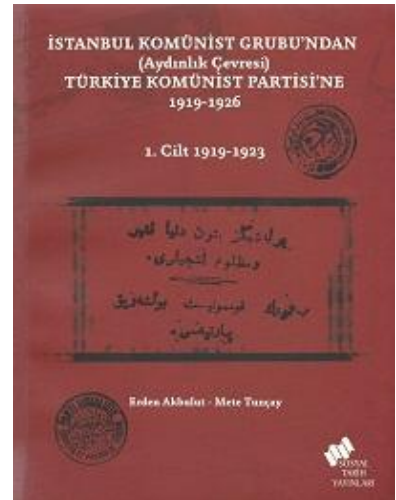
1919 yılında İstanbul'da Şefik Hüsnü'nün önderliğinde kurulan Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın işçileri parti dışında örgütlenme girişimlerinin ilki, Türkiye İşçi Derneği oldu.

Türkiye İşçi Derneği'nin kurulmasına ilişkin ilk girişim 1919 yılında Berlin'de gerçekleşti. Birinci Dünya Savaşı öncesi ve süresinde Almanya'ya gönderilen öğrenci ve işçilerden sosyalizmi benimseyenler, bir taraftan Almanya'da Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın ilk biçimini kurarken, bir de bir İşçi Derneği kurdular. Bu sosyalistlerin Türkiye'ye gelmesi sonrasında bu İşçi Derneği, Türkiye İşçi Derneği olarak yeniden biçimlendi. Kadir Yıldırım, Türkiye İşçi Derneği'nin İstanbul'daki kuruluş işlemlerinin 1921 Ekim'inde yapıldığını belirtmektedir. (*Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi*, c.3, s.388; Yıldırım, Kadir, *Osmanlı'da İşçiler (1870-1922), Çalışma Hayatı, Örgütler, Grevler*, İletişim Yayınları, İstanbul, 2013, s.179)

Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın Komintern'e 1921 Ekim'indeki bir raporunda şöyle denmektedir: "Bu iki sözde sosyalist parti dışında, özellikle hükümet fabrikalarındaki işçileri bir araya getiren Türkiye İşçi Derneği vardır. Bu teşkilat, her ne kadar sayısal büyüklüğü pek önemli olmasa da sendika adını taşımaya lâyık tek teşkilattır. Berlin'de sosyalist yoldaşların dört yıl önce kurduğu bu teşkilat etrafında, bugün İstanbul Komünist Grubu, Hilmi'nin partisini terk etmiş olan işçileri bir araya getirmeye çalışmaktadır." (Akbulut, Erden-Tunçay, Mete, *İstanbul Komünist Grubu'ndan (Aydınlık Çevresi) Türkiye Komünist Partisi'ne, 1919-1926, 1. Cilt 1919-1923*, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2012, s.115-116)

Bu ifade, Berlin'deki örgütlenmenin tarihinin 1919 öncesine gittiğini göstermektedir. Ancak bu konuda daha ayrıntılı bilgi yoktur.

TKP yöneticilerinden Ali Cevdet'in Komintern Dördüncü Kongresi için hazırlanmış 1922 Şubat tarihli raporunda Türkiye İşçi Derneği hakkında şu bilgi verilmektedir:

“Bu parti siyasî savaşın iktisadî alandaki önemini de iyi biliyordu. Bu sebepten dolayı o, daha Berlin’deyken, işçileri iktisadî alanda da savaşa hazırlamak amacıyla, Türk İşçi Derneği adıyla bir sendikal teşkilat kurdu. Bu parti çok kısa bir süre içinde İstanbul’da işçileri sınıf savaşının bayrağı altında birleştiren güçlü bir sendikal teşkilat kurmayı başardı. (...) Türkiye işçi sendikalarının 15 Ağustos 1921 tarihinde İstanbul’da yapılan kongresi, işçilerin devrimci çalışmalarını sürdürdüğünü ortaya koydu. Kongrede kabul edilen kararlar ve onaylanan belgeler, işçilerin gözünün ne kadar açılmış olduğunu, işçi sınıfının siyasî bakımdan ne kadar geliştiğini ve kurtuluş yollarını ne kadar doğru gördüğünü gösteriyor.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.169)

Türkiye İşçi Derneği, Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası’nın kontrolündeydi. 24-25 Ekim 1919 tarihli *Tarık* gazetesinde bu iki örgütün ortak girişimine ilişkin şu haber yer alıyordu: “Mebusan intihabında kendi sınıflarına ait hukuku müdafaa için görüşmek üzere amele, işçi, mavnacı, salapuryacı, küçük esnaf ve bilcümle erbab-ı mesâi TİÇSF ve Türkiye İşçi Derneği tarafından Şehzadebaşı Ferah Tiyatrosunda 24 Ekim 1919 Cuma günü bir kongre halinde toplanmaya davet edilmiştir.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.57)

Komünistlerin kontrolü ve yönetimi altındaki Türkiye İşçi Derneği’nin, Ali Cevdet’in yukarıda aktarılan abartılı değerlendirmelerine karşın, 1922 yılına kadar önemli bir etkinliği bilinmiyor.

Aşağıda yer alan bir rapordaki ifadeye göre, Türkiye İşçi Derneği, Komünist Enternasyonal’in kontrolündeki Sendikalar Kızıl Enternasyonal’ine (Profintern) üye oldu.

Türkiye İşçi Derneği, 1922 Temmuz’unda diğer işçi örgütlerine bir çağrı yaparak, birleşme önerisinde bulundu. Çağrıya katılım sınırlı oldu.

“Türkiye İşçi Derneği Merkez-i Umumisi, 1922 Temmuz ayı başında, İstanbul’daki bütün solcu partilere ve işçi kuruluşlarına, birleşmek üzere konuşmak için yazılı bir çağrıya bulunmuş, fakat Ameleyi Siyanet Cemiyeti ile TSF daha baştan bu toplantıya katılmayı reddetmişlerdir. Çağrıya uyan, Bİİ (ve üç sendikası), Mürettepler Cemiyeti, Müstakil Sosyalist ve Ermeni Sosyal Demokrat fırkaları tarafından gönderilen delegeler, 21 Temmuz 1922’de konferans masasına oturmuşlardır. (...) Delegeler, merkezi bir konfederasyon kurmanın yollarını incelemek üzere özel bir komisyon teşkil etmişlerdir. Bu komisyonun kâtipliğine seçilen Kâzım yoldaş (Vanlı Kâzım), Marksist ilkelere uygun bir program hazırlamış ve komisyona kabul ettirmiştir. Bundan sonra, komisyonun her perşembe toplanmasına ve şartların bir konfederasyon kurulmasına elverecek olgunluğa gelmesine kadar işçiler arasında propaganda yapılmasına karar verilmiştir. Ancak bu çalışmadan da bir sonuç alınamadığı anlaşılmaktadır.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.131)

Bu süreçte önemli bir rol oynayan Vanlı Kazım’ın 11 Ağustos 1922 tarihli raporuna göre, birleşme doğrultusunda bazı adımlar atıldı. Raporda şu değerlendirme yer almaktadır:

“İstanbul’daki bütün işçi teşkilatlarını birleştirmek amacıyla Beynelmîlel İşçiler İttihadı ile İşçiler Derneği’nin girişimi üzerine tüm teşkilatlardan temsilciler davet edilmiş ve yoğun ajitasyon sayesinde Konfederasyon Merkezi oluşturmak üzere bir komisyon seçilmiştir. Bu komisyon program ve tüzüğü hazırlamaktadır. Birliğe şu teşkilatlar girmiştir: 1) Beynelmîlel İşçiler İttihadı Temsilcisi: Kazım ve Mihailidis. 2) İşçiler Derneği: Doktor Şefik ve Ferid. 3) Müstakil Sosyalist Fırka: Cemil ve Maraşyan. 4) Ermeni Sosyal Demokrat Fırkası: Yerguir gazetesi yazarı. 5) Beynelmîlel Deniz İşçileri Cemiyeti: Nikolaidis. 6) Türk Mürettepler Cemiyeti: Hayri. 7) Odun İşçileri Cemiyeti: Kolaminus. Bunların yanı sıra, kimi başka cemiyetlerin de katılması beklenmektedir.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.201)

Ancak 1922 sonlarında Türkiye İşçi Derneği dağıtıldı. Sadrettin Celal Antel, Komintern’in Dördüncü Kongresi’nde 19 Kasım 1922 günü yaptığı konuşmada şunları söyledi: “Yoldaşlar, Ankara’daki komünistlerin kitle halinde tutuklandıklarını ve İstanbul’daki Türkiye İşçi Birliği’nin dağıtıldığını gazetelerde okumuşsunuzdur.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.231)

Türkiye İşçi Derneği’nin, Kurtuluş Savaşı sürerken ve Ermeni ve Rum işçi örgütleri Yunan ordusunu desteklerken onlarla birlikte örgütlenmeye çalışması herhalde 1922 sonu veya 1923’te kapanmasının asıl nedeni oldu.

Dr. Şefik Hüsnü'nün Komintern Doğu Sekreterliği'ne gönderdiği 10 Ocak 1923 tarihli raporda da şu bilgiler yer almaktadır: "Türkiye İşçi Derneği, 1335 Teşrinievvel'inden 1338 Teşrinievvel'ine kadar üç sene idame-i mevcudiyet ederek, bir taraftan kendisine mensub amelenin seviye-i irfanını yükseltmekle meşgul olmuş, diğer taraftan da onların hakları mevzu-ı bahs olan her meselede, rehberlik vazifesini ifa etmiştir. Sultan hükümeti son günlerde, bu teşkilatları, keyfî bir tarzda kapatmıştır." Akbulut, Erden-Tunçay, Mete, **Beynelmîlel İşçiler İttihadı, Mütareke İstanbulu'nda Rum Ağırlıklı Bir İşçi Örgütü ve TKP ile İlişkileri**, Sosyal Tarih Yayınları, İstanbul, 2009, s.97)

Erden Akbulut ve Mete Tunçay Türkiye İşçi Derneği'nin 1923 yılında kapanmış olduğunu düşünmektedir: "Zaman zaman çatıştığı Bİİ ile birlikte Profintern'e üye olan TİD, 1923 1 Mayıs tutuklamasından sonra kapanmış olmalı. O yıl sonunda, resmi işçi konfederasyonu olarak tanınmak isteyen Umum Amele Birliği de yasaklanmıştı. TİÇSF çevresi, Türkiye İşçi Derneği yerine 1924 Ağustos'unda Amele Teali Cemiyeti'ni kurmuştu." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.157)

İSTANBUL İŞÇİ TEŞKİLATLARI HEYETİ MÜTTEHİDESİ

İstanbul'daki komünistler, Türkiye İşçi Derneği'nin çalışmalarının etkili olamaması nedeniyle, 1923'ün başlarında çeşitli dernek ve partileri bir araya getirerek, Türkiye Dernek Birlikleri İttihadı kurmaya çalıştılar. Ancak bu dönemde İstanbul Umum Amele Birliği'nin kurulması üzerine, girişimin adı İstanbul İşçi Teşkilatları Heyeti Müttehidesi olarak değiştirildi.

1 Mayıs 1923 günü yapılan toplantıya Türkiye İşçi ve Çiftçi Sosyalist Fırkası'nın yanı sıra çeşitli işçi dernek ve sendikalarından temsilciler katıldı. Toplantı sonrasında yapılan açıklamada komünistlik ithamı reddedildi ve milli hükümet övüldü. Ancak 1 Mayıs 1923 tarihinde TİÇSF tarafından yayımlanan bildiri sonrasında gerçekleşen komünist tevkifatı nedeniyle bu girişim başarısızlıkla sonuçlandı. (Mete Tunçay, "İstanbul İşçi Teşkilatları Heyeti Müttehidesi", **Türkiye Sendikacılık Ansiklopedisi**, c.2, s.61)

Erden Akbulut ve Mete Tunçay'ın bu konudaki değerlendirmeleri aşağıda sunulmaktadır:

"Türkiye İşçi Derneği'nin 1922 Temmuz'unda giriştiği İstanbul çapındaki birleştirme hareketinin yürütülemediğini daha önce söylemiştik. İstanbul'un idaresi milli hükümete intikal ettikten sonra, mebus Numan Usta'nın teşvik ve davetiyle' bu teşebbüs yeniden başlatılmış ve eski komisyonun yerine bir Birlik Meclisi kurulmuştur. Tasarlanan plana göre, işçi teşkilatlarının 'hücre-i asliyesi' dernek (sendika) olacak, mevcut kuruluşlar asrileştirilecek, henüz teşkilatı olmayan gruplar için yeni dernekler kurulacaktır. Birleşme, şehirlerde ve sanayi merkezlerinde birer Amele Dernekleri Birliği tesis edilmekle başlayacak ve daha sonra memleket çapında bir Türkiye Dernek Birlikleri İttihadı'na varılacaktır. Ancak, bu dönemde bir başka teşebbüsün de rekabetiyle karşılaşmıştır. İstanbul Umum Amele Birliği. (...) Birlik Meclisi de adını İstanbul İşçi Teşkilatları Heyeti Müttehidesi olarak değiştirmek zorunda kalmıştır." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.249)

BEYNELMİLEL İŞÇİLER İTTİHADI

Türkiye işçi sınıfı tarihinin ilginç örgütlerinden biri, 1920 yılında kurulduğu düşünülen ve çalışmalarına 1923 yılında son veren Beynelmîlel İşçiler İttihadı'dır.

Üyelerinin büyük çoğunluğu Rum ve Ermeni işçiler olan bu örgütte, ilk başlarda anarko-sendikalist anlayış hâkimdi. Ancak daha sonraki yıllarda komünistler etkili oldu. 1923 yılından sonra da bu örgütün kalıntıları Türkiye Komünist Partisi'ne katıldı.

Bu örgüt iki kaynaktan beslendi.

Birinci kaynak, 1909 yılında İstanbul'da Galata'da işçi sınıfını örgütlemek ve eğitmek, sosyalizm düşüncesini yaymak, kapitalizme karşı mücadele etmek amacıyla kurulan Dersaadet Tettebbuat-ı İçtimaiye Cemiyeti'ydi (Toplumsal Araştırmalar Grubu-Group d'Etudes Sociales). Bu örgüt İstanbul'da bazı sendikalar kurdu ve bu sendikaları İstanbul Sendikalar Birliği altında bir araya getirdi.

Beynelmillel İşçiler İttihadı'na ilişkin ilk belge 24 Kasım 1920 tarihini taşıyor; ancak daha önceden kurulduğu belirtiliyor: "1921'in ikinci yarısında Roland tarafından kaleme alınmış bir raporda kuruluş tarihi olarak 18 Mayıs 1920'den söz ediliyor. Ancak yine aynı raporlarda 18 Ekim 1920 tarihli bir genel kuruldan söz ediliyor; bunun Bİİ'nin kurucu genel kurulu olduğu düşünülebilir çünkü 1. Genel Kurul kararlarıyla ilgili olarak elimizde 18 Şubat 1921 tarihi var. Bİİ, Birinci Dünya Savaşı öncesi kurulduğu belirtilen Sendikalar Birliği'nin halefi olarak değerlendiriliyor." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.25)

Örgütün 24 Kasım 1920 tarihli yazısında şöyle deniyor: "Bu yeni teşkilat, savaş öncesinde var olmuş ve dünya savaşı nedeniyle ve savaş sırasında dağılmış üç bini aşkın üyeye sahip bir teşkilat olan eski Sendikalar Birliği'nin devamı olarak değerlendirilebilir." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.30)

Bİİ antetli, imzasız ve tarihsiz bir kâğıtta yer alan bilgi de bu tespiti doğrulamaktadır: "Bİİ, altmışa yakını gruplar halinde ilgili sendikalarda düzenli olarak faaliyet gösteren 140 dolayında üyeye sahiptir. Savaştan önce, savaş patlak verir vermez kapanan bir sosyal etütler grubu vardı. Ateşkesten sonra anılan grubun birçok üyesi bir araya gerek Bİİ'ni kurdu." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, 42)

Bİİ'nin yöneticilerinden Roland'ın 1921 Ağustos'unda kaleme aldığı raporda Beynelmillel İşçiler İttihadı'nın kurulmasına giden süreç konusunda daha geniş bilgi verilmektedir:

"Kendi bünyesindeki aşağıdaki 8 sendikayı Sendikalar Birliği halinde organize etmiş olan İstanbul teşkilatı bu kongreye katıldı: Kadın Elbisesi İşçileri Sendikası, Şemsiye İşçileri Sendikası, Değirmen İşçileri Sendikası, Mürettepler Sendikası, Çiftçiler Sendikası, Makinistler Sendikası, Tütün Reji İşçileri Sendikası.

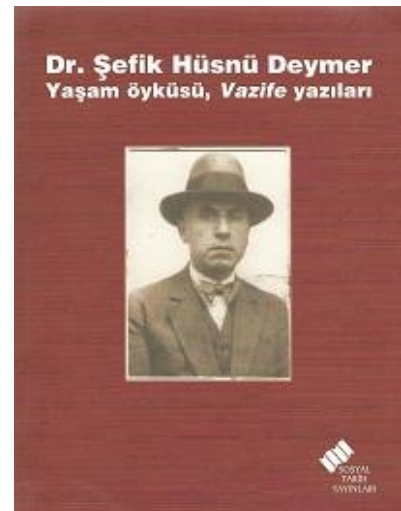
Sendikalar Birliği ile birlikte geçici olarak 'Türkiye Sosyalist Fırkası' adını almış olan yeni teşkilatın protesto etme cesareti gösterdiği İtalyan-Türk Savaşı, iktisadi durumun da etkisiyle, sendikada belli bir sarsıntıya yol açtı. Türkiye işçi sendikaları birliği, 1914'e kadar, %70'i başarılı, yaklaşık 30 grev yürüttü. Sosyalist parti bakımından, seçimler vesilesiyle sadece bir kez 1912 ilkbaharında halka açık bir toplantı yaptı. Ancak parlamenter hareket ve eylem alanı eksikliği nedeniyle, ya Selanik sosyalist milletvekillerinin (Sosyalist Federasyon) burjuva partileriyle işbirliğinin yarattığı olumsuz etki nedeniyle, daha çok saf sendikalist fikirler ağır bastı ve sosyalist parti basit bir sosyalist eğitim grubundan ibaret 'sosyal incelemeler grubu' haline dönüştü. (...) Balkan Savaşı, süresi dışında, Sendikalar Birliği'ne zarar vermediyse de dünya savaşı onu yok etti. Türkiye savaşa katılınca birçok işçi Türkiye'den kaçmayı başardı. Osmanlı uyruklulardan tedbirsiz davrananlar, askere alındı ve %80'i yaşamını yitirdi." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, 45-46)

Beynelmillel İşçiler İttihadı'nın biçimlenmesinde ikinci kaynak, IWW isimli ABD sendikasıdır.

Amerikan sendikacılık tarihinin en ilginç örgütlerinden biri, 1905 yılında kurulan ve 1917 yılına kadar çok önemli eylemler gerçekleştiren Dünya Sanayi İşçileri'dir (IWW, Industrial Workers of the World).

Anlaşıldığı kadarıyla 1900'lü yılların başlarında Osmanlı'dan ABD'ye göç eden çok sayıda insanın önemli bir bölümü işçilik yaptı ve bu sürede IWW ile bağlantı kurdu. Bu kişilerin bir bölümü Birinci Dünya Savaşı sonrasında Osmanlı'ya geri döndüğünde, bu örgütteki Anarko-sendikalist anlayış temelinde örgütlenmeye gitti.

Beynelmillel İşçiler İttihadı'nda IWW etkisi, Dr. Şefik Hüsnü'nün Komünist Enternasyonal'e 4 Ekim 1922 tarihli raporunda şu şekilde ifade edilmektedir: "Sendikal birlik tasarımızın, Beynelmillel İşçiler İttihadı etrafında bir araya gelmiş I.W.W. taraftarlarının nasıl akamete uğratıldığını (...) Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi seksiyonu iddiasında olan, aslında farklı mesleklerden ve Rum asıllı otuz dolayındaki sendikalisti, kurtuluşçuyu bir araya getiren bir dernek olan İstanbul Beynelmillel İttihadı, Türkiye emekçi kitesine tümüyle yabancıdır. Bugün olduğu gibi

gelecekte de bu kurum Türkiye'nin proleter hareketinde herhangi bir rol oynamak durumunda değildir." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.85-86)

Bir başka raporda da şu değerlendirme yapılmaktadır: "İstanbul'da, ABD'deki IWW ilkelerine göre kurulmuş ve idare edilen ve esas itibariyle Rum, Ermeni ve Yahudi işçileri bir araya getiren bir başka sendikal teşkilat daha vardır." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.116)

Beynelmillel İşçiler İttihadı, Rum, Ermeni ve Yahudi işçilerin önceleri anarko-sendikalist, daha sonra komünist etki altında örgütlendiği bir yapı oldu.

Örgütün amacı, tüzüğünde şöyle ifade edilmişti: "Madde 4: Bİİ'nin amacı, bütün işçileri kapitalist sömürüye karşı, ücretli kölelik boyunduruğundan kurtuluş için devrimci sınıf mücadelesi ilkesine dayalı olarak mücadele eden büyük bir teşkilat halinde birleştirmektir."

Tüzüğün 30. maddesi de 1 Mayıs'a ilişkindi: "Herkes tarafından Emek Bayramı olarak kabul edilen, yeni takvime göre 1 Mayıs, Beynelmillel İşçiler İttihadı'nın bütün üyelerinin katıldığı bir genel grevle kutlanır."

E. Akbulut ve M. Tunçay'a göre "Bİİ adındaki 'beynelmillel' sözü, gerçekten uluslararası nitelikte olduğu için değil, Osmanlı Devleti'ndeki 'millet' sisteminden ötürü (Rum ve Ermeni milletleri) kullanılmış olmalıdır." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.12)

Beynelmillel İşçiler İttihadı'na bağlı sendikalar ve bunların üye sayıları şöyleydi: Beynelmillel Bina İşçileri İttihadı: 2.000 üye, çoğunluğu Rum, 500 kadar Türk. Beynelmillel Deniz İşçileri İttihadı: 1.500 üye, çoğunluğu Rum, 300 kadar Türk. Beynelmillel Sanayi-i Haşebiye İşçileri İttihadı: Marangozlar, 250 üye, çoğunluğu Rum. (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.11)

Örgütün 18 Şubat 1921 tarihli 1. Genel Kurulu'nda "Kızıl İşçi Sendikaları Enternasyonalisi Sovyet'ine üye olmaya karar" verildi. (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.34) Bu genel kurul sonrasında, Beynelmillel İşçiler İttihadı yönetimindeki anarko-sendikalist etki geri plana itilmeye başlandı.

Bu gelişme, örgüt yöneticilerinden Roland'ın (Ginzberg) Profintern'e (Sendikalar Kızıl Enternasyonalisi'ne) ilettiği 25 Şubat 1921 tarihli raporda şöyle anlatılmaktadır: "Bİİ bu teşkilat içinde geçtiğimiz beş ay içinde Amerika'nın IWW'sinin ilkelerinin ve programının kabulü nedeniyle izlenen kötü bir politikaya sahip olmuştur; ancak şimdi içeride güçlü bir kampanya yürütüyoruz ve bu değişiyor." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.37)

Roland Ginzberg tarafından 1924 yılında hazırlanan raporda örgütün yönetimindeki değişim şöyle anlatılmaktadır: "1 Mayıs 1923'ten (1922 olmalı, YK) sonra, anarko-sendikalist eğilim ile komünist eğilim arasında keskin bir mücadele başladı. Birinci akımı, genel sekreter Maksimos ve Haziran genel kurulunda Bİİ'nin Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi'nden çıkmasını talep eden Merkez Komitesi temsil ediyordu. Ancak İstanbul KP üyelerinin aktifliği ve enerjik tutumu karşısında, azınlığa düştüler. Bunu izleyen seçimlerde genel sekreterliği, Merkez Komitesine ve gazeteye İstanbul KP üyeleri seçildi. Maksimos'un ihracına karar verildi. Durumu anladı ve peşinen Bİİ üyeliğinden istifasını verdi. Taraftarları bütün ve aktif sorumlu konumlardan tasfiye edildi." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.135)

Bİİ 1922'nin sonlarında Anadolu'daki Türkiye Halk İştirakiyun Fırkası'nın örgütlediği Anadolu Kızıl Sendikalarıyla görüşme yaptı. Profintern Yürütme Komitesi'ne Bİİ adına Mustafa Kazım (Vanlı Kazım) ve Roland (Ginzberg), Volev ve Anadolu Kızıl Sendikaları adına Edip, Hilmi, Affan tarafından imzalanarak Aralık 1922 Aralık'ında gönderilen mektupta şöyle denmektedir: "Karar: Kızıl Sendikalar Enternasyonalisi 2. Kongresi'nde bulunan Anadolu Kızıl Sendikaları delegeleri ile İstanbul Beynelmillel İşçiler İttihadı delegeleri 12 Aralık 1922'de bir toplantı yapmış ve görüşmelerden sonra her iki teşkilatın organik birliği kararını almışlardır." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.91)

Bİİ'nin İstanbul'un kurtuluşu sonrasında yaşadıklarını örgütün sekreteri Niko Asimopulos şöyle anlatmaktadır: "Kemalist ordular İstanbul'a girmeden önce, içlerinde muhtemelen Kemalistan ajanlar da içeren Türk polisi, bizim teşkilatlarımıza ilk saldırıyı yaptı. (...) Kemalistan ordular İstanbul'a girdiğinde (...) Bir gece polis aniden baskın yaptı. (...) Ertesi gün onlara verebileceğimiz her şeyi, Bİİ kaşesi de dahil her şeyi verdik. (...) Bİİ merkezinin ortadan kaldırılmasından sonra, diğer sendikalar da birbiri ardına Kemalistan yetkililer tarafından kapatıldı. Bİİ üyesi birçok militan başka ülkelere göç etti, İstanbul'da kalanların büyük bölümü, kuruluşundan itibaren Parti'ye girdiler." (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.285-286)

Roland Ginzberg'in 1924 yılında yazdığı raporda bu gelişmeler şöyle anlatılmaktadır:

“Kemalist orduların ‘zaferleri’ işçi kitleleri arasında büyük bir ulusal coşku uyandırdı. Aynı zamanda İstanbul’daki Türk polisi, bize karşı tutumunu değiştirdi. Bİİ’nin çevresini işpiyoncular sardı. İlk adım olarak, üyelerin ailelerinin toplanması polis müdüriyeti tarafından yasaklandı. Bu darbeyle Bİİ’nin mali durumu büyük sarsıntı geçirdi; oysaki yürüttüğümüz mücadele büyük kaynaklar gerektiriyordu. Aydınlik bize en küçük bir yardım yapmayı bile reddetti. Genel grev için, kamu hizmetlerinden başlamayı düşünüyorduk. En başta da tramvay işçileri yer alıyordu. Greve başlamaya kalkıştıklarında, karşılarında İngiliz, Fransız veya İtalyan polislerini değil, Türk polisini buldular. Her tramvaya dört polis binerek, iş bırakmak isteyenlere engel oldu.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.139)

Aydınlik dergisinin Nisan 1923 tarihinde yayınlanmış 14. sayısında Bİİ’ye bağlı Beynelmillel Bina İşçileri İttihadi’nin kongre haberi yer almaktadır. İttihat’ın Beyoğlu, Beşiktaş, Ortaköy, Balat, Unkapanı, Kadıköy ve Langa şubeleri olduğu bu haberden öğrenilmektedir. (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.101)

Bİİ tarafından Komintern’e gönderilen son rapor 6 Eylül 1923 tarihlidir. (Akbulut-Tunçay, 2012, s.316) “Bİİ’nin İstanbul’dan göndermiş olduğu son rapor Ludi Sukoviç imzasını taşıyor. Rapor Eylül 1923 tarihini taşımakla birlikte 1 Mayıs tutuklamasından ve bu süreçte Türk yoldaşlar olarak nitelenen İKG’nin kendilerine yardımcı olmadığından yakınıyor. Dr. Şefik Hüsnü’nün raporlarında da belirtildiği gibi, bu raporda sözü edilen Bİİ üyelerinin önemli kısmını oluşturan Rumların çoğunun İstanbul’dan ayrıldığı vurgulanıyor.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.105)

Anlaşıldığı kadarıyla Bİİ ve bağlı sendikalar 1923 Eylül-Ekim aylarında faaliyetlerine son verdi. Şefik Hüsnü’nün Komintern’e gönderdiği 15 Kasım 1923 tarihli raporda bu gelişme şöyle anlatılmaktadır: “Bİİ’den arta kalan birkaç yoldaş, teşkilatlarımıza bağlı basit bir seksiyon oluşturuyor.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2012, s.329)

Dr. Şefik Hüsnü’nün Profintern Prezidyumuna gönderdiği 4 Kasım 1924 tarihli raporda ise bu gelişmeler şöyle özetlenmektedir: “Milliyetçi hükümetin kuruluşundan kısa süre sonra, dayanaksız gerekçelerle, birbiri ardı sıra ‘İşçi Derneği’, ‘Beynelmillel İşçiler İttihadi’ ve onların seksiyonları polis emirleriyle dağıtıldı. Birkaç ay sonra, 1 Mayıs 1923 gösterilerinin ardından, belli başlı önderler de dahil olmak üzere komünist militanlar, vatana ihanet suçlamasıyla, kitlesel olarak tutuklandı.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.119)

TÜSTAV Komintern Arşivi’nde bulunan belgelere göre, Bİİ, İstanbul’da 1920 yaz başında kurulmuş olan İstanbul Komünist Grubu’na katılmadı ancak 1922 sonunda kurulan Türkiye Birleşik Komünist Partisi Örgütlenme bürosunda yer aldı ve 1925 başında yapılan TKP Akaretler Kongresi’nde kimi temsilcileri kurucu kollardan biri olarak bulundu. (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.11) Dr. Şefik Hüsnü’nün Roland hakkında Komintern’e 18.8.1924 tarihli yazısı şöyle: “Öğrendiğimiz kadarıyla provokatif davranışlar ve maceracılık nedeniyle TKP’den bir yıl önce atılmış olan ve Türkiye’deki hiçbir işçi teşkilatıyla en küçük bir ilişkisi bulunmayan Roland adlı adam, halen K.E.’in Yakın Doğu Seksiyonunda çalıştırılmıyormuş. Bu haber, Rum ve Yahudiler de dahil olmak üzere bütün yoldaşlarımızda derin bir öfke uyandırdı. Daha bu maceracı, yüreksizliği veya tedbirsizliği yüzünden partimizin en iyi militanlarının tutuklanmasına da yol açtı. TKP Merkez Komitesi bu zararlı adamın en kısa sürede K.E. organlarından ve Doğu Üniversitesi’nden uzaklaştırılmasını talep ediyor.” (Akbulut-Tunçay, a.g.k., 2009, s.118)

Beynelmillel İşçiler İttihadi, Anadolu’daki Kurtuluş Savaşı’na karşı gösterdiği duyarsızlık ve bu yıllarda komünistlerin Sovyetler Birliği’ne bağlı olarak faaliyet göstermesinin Milli Hükümet açısından yarattığı sakıncalar nedeniyle, Kurtuluş Savaşı’nın zaferle sonuçlanması sonrasında tasfiye edildi.